

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Оцјена ризика по финансијску стабилност - прво полугодиште 2024.

Издање 3: 11/2024.

Садржај

Списак графикана	3
Списак табела.....	3
Скраћенице.....	4
Сажетак	5
1. Макро економски трендови и ризици по финансијску стабилност.....	6
2. Трендови и ризици из банкарског сектора	9
2.1. Основни налази стрес теста солвентности банкарског сектора за Q2 2024.	14
2.2. Основни налази стрес теста ликвидности банкарског сектора за Q2 2024.....	16
3. Регулаторни оквир.....	18

Списак графикана

Графикон 1: Мапа макро финансијских ризику	6
Графикон 2: Инфлација и индикатори тржишта рада	6
Графикон 3: Полугодишња структура текућег рачуна БиХ.....	7
Графикон 4: Кретање референтних каматних стопа ЕСВ-а и Euribor.....	7
Графикон 5: Дијаграм FSI банкарског сектора	9
Графикон 6: Квалитет кредитног портфолија.....	9
Графикон 7: Покривеност неквалитетних кредита резервисањима.....	10
Графикон 8: Динамика кретања кредита становништву и нефинансијским предузећима	10
Графикон 9: Процјена финансијског циклуса БиХ.....	10
Графикон 10: Новоодобрени кредити становништву и каматне стопе	11
Графикон 11: Новоодобрени кредити предузећима и каматне стопе	11
Графикон 12: Кретање EURIBOR-а и каматних стопа у БиХ.....	11
Графикон 13: Структура новоодобрених кредита према типу каматне стопе	12
Графикон 14: Стопа промјене економске вриједности позиција банкарске књиге и регулаторног капитала	12
Графикон 15: Структура укупних депозита по преосталој рочности.....	12
Графикон 16: Индикатори профитабилности.....	13
Графикон 17: Стопа адекватности капитала у основном и два екстремна сценарија и минимални регулаторни капитални захтјеви	15
Графикон 18: Утицај појединачних позиција на стопу адекватности капитала у екстремним сценаријима.....	15
Графикон 19: Резервисања за кредитни ризик.....	15
Графикон 20 : Основне LCR компоненте, Q2 2024.....	16
Графикон 21: Структура заштитног слоја ликвидности	16
Графикон 22: Укупне потребе банака за додатним ликвидним средствима	17
Графикон 23: Коефицијент покрића ликвидности (LCR) за банкарски сектор.....	17

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1: Одабрани индикатори из банкарског сектора БиХ	13
Табела 2: Основне претпоставке у тестовима на стрес.....	14

СКРАЋЕНИЦЕ

АБРС	Агенција за банкарство Републике Српске
БДП	Бруто домаћи производ
БиХ	Босна и Херцеговина
ЦББиХ	Централна банка Босне и Херцеговине
ЕЦБ	Европска централна банка
ESG	Околишни, социјални и управљачки ризици (Environmental, social and governance)
ЕУ	Европска унија
EURIBOR	Euro Interbank Offered Rate
ФБА	Агенција за банкарство Федерације Босне и Херцеговине
ФБиХ	Федерација Босне и Херцеговине
FSI	Индикатори финансијског здравља (Financial Soundness Indicators)
IFC	Међународна финансијска корпорација (Internacional Finance Corporation)
КМ	Конвертибилна марка
LCR	Коефицијент покрића ликвидности (Liquidity Coverage Ratio)
NPL	Неквалитетни кредити (Nonperforming loans)
РС	Република Српска
УББиХ	Удружење банака Босне и Херцеговине

САЖЕТАК

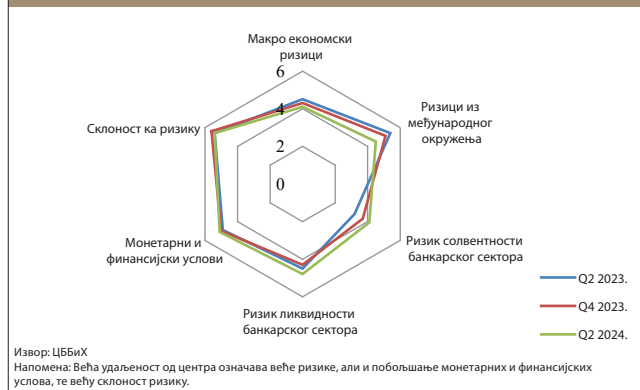
- Макро економске прилике у БиХ у првој половини 2024. године карактерише умјерени економски раст који је и даље детерминиран слабом економском активношћу у земљама зоне евра које су кључни трговински партнери БиХ. Укупни ниво системских ризика по финансијску стабилност у БиХ, према оцјенама из мапе ризика, благо је смањен у првој половини 2024. године, те се задржао у рангу између ниског до благо умјереног нивоа, као и у претходној години. Умјерена економска активност у првој половини године, уз ослабљену инфлацију, те стабилност на нивоу платне билансе и фискална одрживост, заједно су допринијели смањењу ризика који произлазе из унутрашњег макро економског окружења. Иако су и ризици из међународног окружења у првој половини 2024. године смањени, и даље су израженији од ризика који произлазе из домаћег окружења, а уз јачање геополитичких превирања и неизвјесности на глобалном нивоу извјесно је да ће ови ризици бити доминантнији и у наредном периоду. Према официјелним пројекцијама ЦББиХ, бх. економију очекује умјерени ниво економског раста и у наредном периоду (испод вишегодишњег просјека од 3,0%), па се може да очекује да оцјена ризика по финансијску стабилност остане на приближно истом нивоу као у 2024. години.
- Банкарски сектор БиХ је у првом полугодишту 2024. године задржао висок степен стабилности, првенствено под утицајем снажног раста профитабилности, уз и даље присутан тренд побољшања квалитета активе, високе ликвидности и добре капитализованости, на шта указују и оцјене из дијаграма индикатора финансијског здравља. Израженији раст кредитне активности довео је до смањења негативног јаза омјера кредита приватном сектору и БДП-а, међутим овај показатељ финансијског циклуса и даље указује да је кредитна активност у негативној фази циклуса. Са друге стране, композитни индикатор финансијског циклуса у другом кварталу 2024. године биљежи позитивну вриједност након једанаест квартала негативних вриједности, те износи 0,1 стандардну девијацију што сигнализује прелазак у узлазну фазу финансијског циклуса. Банкарски сектор БиХ у првој половини текуће године није био суочен са значајнијим притиском раста трошкова доминантно домаћих извора финансирања, усљед чега је раст активних и пасивних каматних стопа остао ограничен. Тренд пада некавалитетних кредита је настављен, при чему је годишња стопа default-а у другом кварталу 2024. године задржана на ниском нивоу и у сектору предузећа и становништва.
- Неизвјесна економска кретања и даље остају значајни извори ризика по финансијску стабилност који се могу рефлектовати кроз отезану способност сервисирања дуга предузећа и становништва. У наредном периоду профитабилност банака могла би да буде пригушена под утицајем низа фактора као што су растући трошкови финансирања, слабљење услова под којима банке инвестирају на међународним финансијским тржиштима као и потенцијалног погоршања квалитета активе повезаног са слабом опоравком економске активности.
- Добре капиталне позиције и висока ликвидност, те њихово даље јачање, повећавају способност банака за апсорпцију ризика, што потврђују и резултати спроведених тестирања на стрес солвентности и ликвидности, који указују да је банкарски сектор у могућности да амортизује веома снажне макро економске и ликвидносне шокове претпостављене у алтернативним сценаријима.
- Као кључне активности везане за јачање регулаторног оквира за пословање банака у БиХ у текућој години издвајају се: утврђивање додатних капиталних захтјева и мјера за ограничавање системског ризика, те утврђивање минималних захтјева за управљање каматним ризиком у банкарској књизи (IRRBB). Поред наведених, агенције за банкарство су у току 2024. године усвојиле и одговарајуће привремене мјере са циљем очувања стабилности банкарског сектора. Такође, ЦББиХ је увела јединствену накнаду за обављање платних трансакција у жиро-клиринг систему и бруто поравнању у реалном времену (БПРВ). Ова одлука има за циљ обезбиједити услове за побољшање ефикасности банака у извршавању платних трансакција становништва и предузећа.

1. МАКРОЕКОНОМСКИ ТРЕНДОВИ И РИЗИЦИ ПО ФИНАНСИЈСКУ СТАБИЛНОСТ

Најзначајнији извор ризика по финансијску стабилност на глобалном нивоу произлази из растуће геополитичке нестабилности, при чему се посебно истиче ризик од ескалације ратних сукоба у Украјини и на Блиском истоку, те њихов учинак на свјетску трговину и цијене сировина. Економска активност у зони евра је и током прве половине 2024. године забиљежила тек незнатан раст, што се одразило и на економију БиХ, односно на оне сегменте који су директно наслоњени на економске перформансе зоне евра. Ипак, укупни раст бх. економије се успио задржати у позитивном територију упркос свим изазовима, што је један од кључних фактора који је допринио да генерална оцјена ризика по финансијску стабилност не забиљежи погоршање у односу на претходну годину.

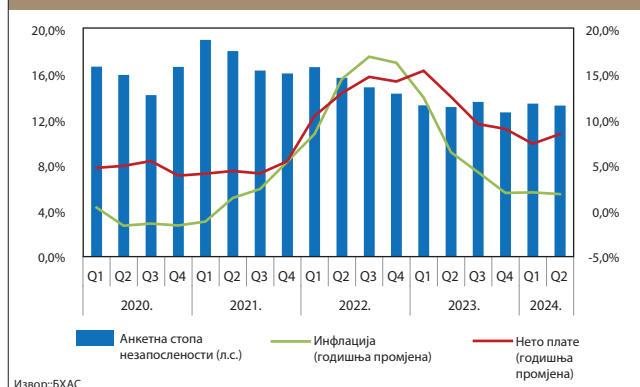
Бх. економија је у првој половини 2024. године забиљежила реални раст од 2,4% у односу на исти период претходне године, што је упркос умјереном нивоу раста значајан резултат ако се он сагледа у свјетлу економских кретања у већини земаља које су кључни трговински партнери бх. економије, те тиме значајно детерминишу и економска кретања у БиХ. Њемачка економија је у истом периоду забиљежила стагнацију, економија Аустрије је смањена за 1,0%, а економска активност у Италији и Словенији је порасла за свега 0,9% и 1,3%. На расходној страни БДП-а раст је подржан од свих категорија осим нето извоза, усљед смањења потражње за бх. производима извана. Ако се проматра кретање БДП-а према главним дјелатностима (производни приступ), раст је у највећој мјери био подржан позитивним кретањима унутар услужног сектора (категија која обухвата трговину на велико и мало, превоз и пружање смјештаја допринијела је половини оствареног раста БДП-а у првој половини ове године). Индустриска производња је једина категорија која је остварила негативан допринос расту БДП-а, што је посљедица пада извозно оријентисане прерађивачке индустрије.

Графикон 1: Мапа макро финансијских ризика

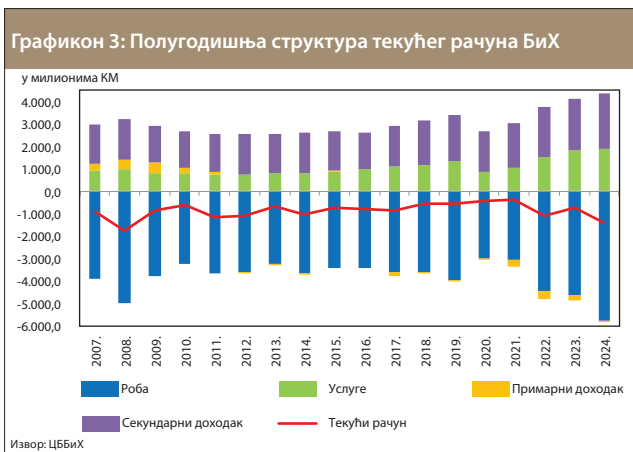
Умјерена економска динамика током првих шест мјесеци 2024. године није могла да снажније подржи тржиште рада. Анкета о радној снази показала је чак и пораст стопе незапослености са 12,7% у четвртном кварталу 2023. на 13,3% у другом кварталу 2024. године. Смањење инфлацијског притиска, што због губитка базног ефекта, што због стабилизације цијена на свјетском тржишту енергената, јесте с друге стране значајно придонијело смањењу макро економских ризика. Тако је у првих шест мјесеци 2024. године раст потрошачких цијена износио 2,0% у односу на исти период претходне године, са тенденцијом даљег смањења у другој половини године. Уз успорену инфлацију прву половину године је обиљежио и наставак раста номиналних плата, иако по нешто нижој стопи у односу на прву половину 2023. године (Графикон 2). Ипак, разлика између инфлације и номиналног раста нето плата (реална плата) се додатно увећала у односу на претходну годину, што је уз кредитни раст (ненамјенски кредити), снажнији прилив дознака и раст туризма резултовало повећаном приватном потрошњом у првој половини 2024. године.

Графикон 2: Инфлација и индикатори тржишта рада

Ризици који произлазе из економских односа са иностранством само су благо повећани у 2024. години, што је посљедица увећаног дефицита на текућем рачуну. Суфицитарне категорије текућег рачуна (услуге и секундарни доходак) су забиљежиле рекордне вриједности, па је снажан раст робног дефицита донекле ублажен. Суфицит на рачун услуга је доминантно порастао захваљујући категоријама везаним за туристичке услуге (путовања и превоз). Туристички сектор континуирано биљежи позитивне трендове, а раст броја долазака и ноћења страних гостију од 9%, односно 10% у првој половини 2024. наговјештава рекордну туристичку сезону у БиХ. Остварени суфицит на консолидованом нивоу БиХ, те минимални раст јавног (мастришког) дуга од свега 0,3% (на 13,2 милијарде КМ) у односу на крај 2023. године, учинио је да ризици везани за фискалну стабилност забиљеже значајно смањење у 2024. години.

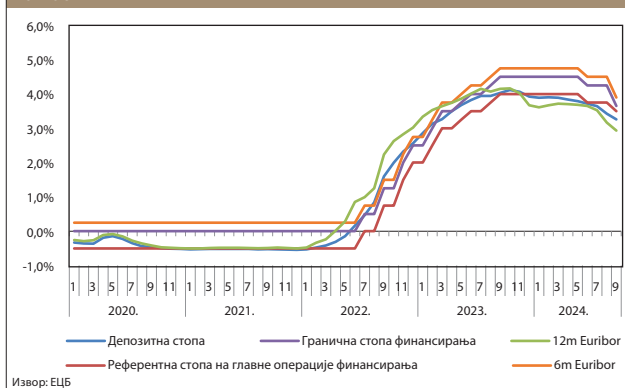
Посљедишно, умјерена економска активност у првој половини године, уз ослабљену инфлацију те стабилност на нивоу платне билансе и фискална одрживост, заједно су допринијели смањењу ризика који произлазе из унутрашњег макроекономског окружења. Сличан тренд се очекује и у другој половини године, а доступни високофреквентни макро економски индикатори (инфлација, трговина на мало, туризам, нето плате) за трећи квартал 2024. године већ обликују такав макро економски сценариј.

Ризици из међународног окружења наставили су тренд смањења у првој половини 2024. године, иако су и даље наглашенији од оних који произлазе из домаћег окружења. На смањење оцјене ових ризика највише је утицао раст девизних резерви које су на крају другог квартала 2024. досегле историјски максимум од 16,5 милијарди КМ, а које представљају "бафер" за апсорбирање спољних шокова. У исто вријеме пад спољно-трговинске размјене, иако има негативан утицај на раст БДП-а, у овом случају ублажава ризике из иностранства јер смањује обим трговинских веза БиХ са иностранством (мјерене кроз однос спољно-трговинске размјене и БДП). Трендови са глобалних тржишта које узимамо

у обзир приликом процјене ризика из међународног окружења нису забиљежили значајније турбуленције у првој половини 2024. године. То се прије свега односи на вриједност Euribora и на цијене нафте, као два индикатора која имају највећи степен утицаја на бх. економију. Наиме, шестомјесечни Euribor у првој половини године биљежи опадајући тренд услед најављене промјене монетарне политике од стране ЕЦБ, везане за смањење кључних каматних стопа. ЕЦБ је крајем другог квартала 2024. године смањила кључну каматну стопу чиме је прекинут тренд подизања каматних стопа започет у јулу 2022. године (Графикон 4). У исто вријеме кретање цијена нафте на свјетском тржишту се може сматрати прилично стабилним узимајући у обзир интензитет геополитичких тензија на глобалном нивоу. Сви наведени фактори су допринијели да се и ризици из међународног окружења смање у првој половини године, иако се глобална неизвјесност и даље сматра као највећа пријетња по финансијску стабилност.

Графикон 4: Кретање референтних каматних стопа ЕЦБ-а и Euribor

Оцјена свеукупних монетарних и финансијских услова благо је побољшана у првој половини 2024. године, што указује да су услови задуживања нешто повољнији у односу на крај претходне године, унаточ наставку благог раста каматних стопа на домаћем тржишту. Анкета о кредитној активности банака показала је да су у прва два квартала 2024. године кредитни стандарди за кредите предузећима остали поштрани, док су ублажени стандарди за одобравање кредита становништву. Ипак, без обзира на наведену разлику у стандардима, обје категорије кредита су забиљежиле интензиван раст. Снажан раст кредита подржан економским растом и повољним условима финансирања резултовао је повећаним учешћем кредита у односу на БДП у првој половини 2024. године, чиме је коначно прекинут тренд продубљивања јаза који мјери омјер кредита и БДП-а, а који траје од краја 2020. године (видјети поглавље 2. Трендови и ризици из банкарског сектора). Иако је благи раст каматних стопа у сектору становништва и предузећа настављен и у трећем кварталу 2024. године, очекивано повећање потражње предузећа и становништва за кредитима уз непромијењене кредитне стандарде

имаће позитиван утицај на оцјену финансијских услова у другој половини 2024. године. Слабљење ризика који долазе из међународног и домаћег макро економског окружења праћено је и побољшаном, односно нижом перцепцијом ризика од стране инвеститора у првој половини године. Повољни трендови забиљежени у области директних страних инвестиција, портфолио и осталих инвестиција у току 2024. године значајно су допринијели побољшању оцјене у овој категорији. Такође, на обје бх. берзе је забиљежен раст редовног промета као и берзанских индекса у односу на прву половину 2023. године. С друге стране, иако је настављен раст цијена некретнина у првој половини 2024. године, динамика раста се знатно успорила у односу на претходне двије године, што је у одређеној мјери ограничило ризике повезане са овим тржиштем, док се истовремено перцепција ризика од стране инвеститора није значајније промијенила. Успоравање раста цијена некретнина одвија се уз наставак раста обима продаје некретнина у области станоградње и одобравања кредита становништву за стамбене намјене од стране банака. Према доступним подацима са тржишта некретнина који обухватају само новоградњу, у првој половини 2024. године број продатих станова је већи за 6,2%. Раст продаје станова се одвија упоредо са

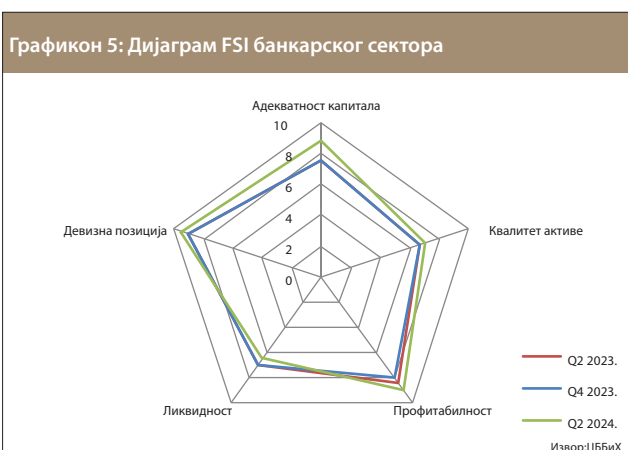
растом кредита станоградње, који чине близу једне четвртине укупних кредита становништва и порасли су за 12,3% у односу на прву половину 2023. године (новоодобрени кредити за станоградњу порасли су за скоро 30% у истом периоду). Стога, мало је вјероватно да ће се перцепција ризика од стране инвеститора везана за тржиште некретнина погоршати у наредном периоду, имајући у виду да се тржиште некретнина до сада показало као изразито отпорно на економске турбуленције, те да представља одређену врсту "сигурног уточишта" за инвеститоре у БиХ.

Према официјелним пројекцијама ЦББиХ, бх. економију очекује умјерени ниво економског раста и у наредном периоду, а који неће прећи вишегодишњи просјек од 3,0%. Економија ће и даље бити снажно ослоњена на кретања из међународног окружења, па ће и ризици по финансијску стабилност доминантно произлазити из тог сегмента. Посљедично, може се очекивати да оцјена ризика по финансијску стабилност остане на приближно истом нивоу као у 2024. години, а значајније побољшање исте би претпостављало снажнији економски раст, што у тренутном макро економском окружењу није извјесно.

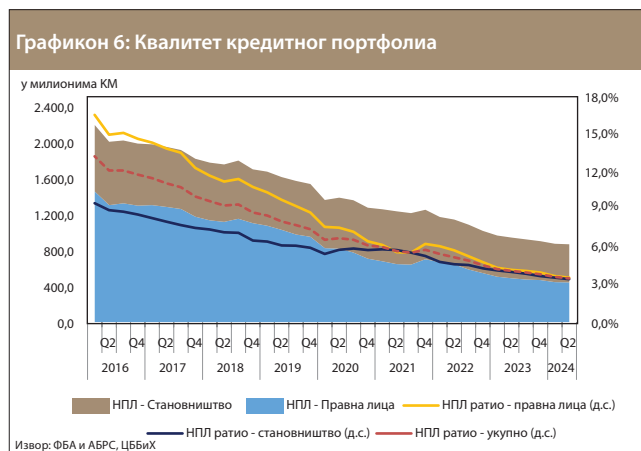
2. ТРЕНДОВИ И РИЗИЦИ ИЗ БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

У првом полугодишту 2024. године банкарски сектор БиХ је задржао висок степен стабилности, првенствено под утицајем снажног раста профитабилности, уз и даље присутан тренд побољшана квалитета активе, високе ликвидности и добре капитализованости. У току 2024. године забиљежен је и изражен тренд јачања кредитне активности банака. У наредном периоду може да се очекује успоравање тренда раста профитабилности под утицајем притиска на раст трошкова финансирања, слабијег раста каматних прихода те потенцијалног погоршања квалитета активе повезаног са славим опоравком економске активности. Добре капиталне позиције и висока ликвидност банкарског сектора остављају банкама довољно простора за апсорпцију ризика, што су потврдили и резултати стресног тестирања солвентности и ликвидности на мало вјероватне и врло снажне шокове.

Свеукупна оцјена индикатора финансијског здравља за прво полугодиште 2024. године указује да је отпорност банкарског сектора повећана, како у односу на крај 2023. године тако и у односу на исти период претходне године, при чему су побољшане оцјене у сегментима профитабилности, квалитета активе, капитализованости и девизног ризика, док је оцјена у сегменту ликвидности благо смањења, али и даље указује на то да је банкарски сектор високо ликвидан. (Графикон 5). У првој половини 2024. године настављен је тренд побољшања квалитета активе на системском нивоу, што је истовремено резултат смањења некавалитетних кредита као и значајнијег кредитног раста. Унаточ изазовном макро економском окружењу забиљежен је опоравак некавалитетних потраживања у једном мањем дијелу кредитног портфолија при чему је и просјечна годишња стопа дефолта у посматраном периоду остала ниска и у сегменту становништва и правних лица и износила је 1,13% и 0,94% респективно.

Удио некавалитетних у укупним кредитима на крају првог полугодишта 2024. године износио је 3,5%, што је најнижа вриједност овог индикатора од 2006. године, а пад удјела некавалитетних кредита у укупним кредитима од 60 базних поена у односу на исти период претходне године забиљежен је и у сектору становништва и у сектору нефинансијских предузећа. Континуирано смањење удјела некавалитетних у укупним кредитима сектора становништва поред већ наведених фактора подупиру и позитивна кретања на тржишту рада у погледу наставка раста реалних нето плата. На нижу перцепцију кредитног ризика у сектору становништва указују и подаци из Анкете о кредитној активности банака¹, према којима је у прва два квартала 2024. године забиљежено ублажавање стандарда за одобравање стамбених, као и потрошачких и ненамјенских кредита. И нефинансијска предузећа настављају успјешно амортизовати ризике који произлазе из макро економског окружења, што указује да инфлаторни притисци у претходном периоду нису негативно утицали на њихову способност сервисирања обавеза.

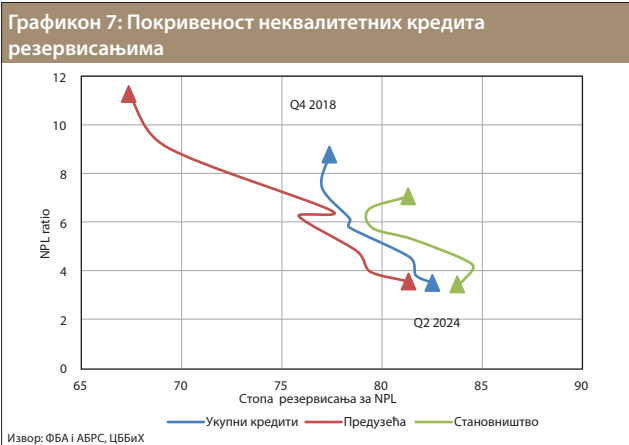

Ипак, у посматраном периоду примјетан је и благи тренд раста удјела кредита са повећаним нивоом кредитног ризика 2 у укупним кредитима овог сектора. Удио кредита нивоа кредитног ризика 2 на крају другог квартала 2024. године износио је 11,4% и биљежио је раст од 60 базних поена у односу на исти период претходне године чему највише доприноси сектор грађевинарства, превоза и складиштења те сектор пољопривреде, шумарства и риболова. Овакви трендови указују на постепену акумулацију ризика у појединим индустријама у сектору предузећа. Такође, према резултатима посљедње Анкете о кредитној активности банака у 2024. години у другом кварталу додатно су пооштрени кредитни стандарди и за

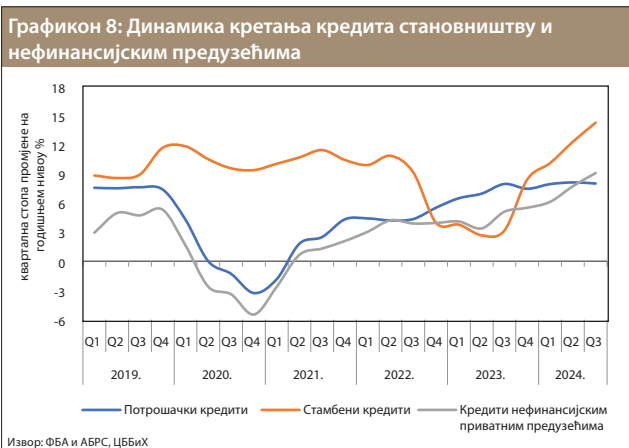
¹ Анкета о кредитној активности банака у БиХ (Извјештај за други квартал 2024. године).

краткорочне и за дугорочне кредите предузећима, што је у складу са повишеном перцепцијом ризика банака у макро економском окружењу. И даље неизвјесна економска кретања би могла утицати на резултате пословања нефинансијских предузећа, из чега произлази повећани кредитни ризик који долази из овог сектора који би се могао материјализовати у наредном периоду.

Низак ниво некавалитетних кредита у укупним праћен је и високом покривености некавалитетних кредита резервисањима за очекиване кредитне губитке. На Графикону 7 уочљиво је да се покривеност некавалитетних кредита резервисањима за очекиване кредитне губитке континуирано повећава у посматраном периоду од почетка примјене стандарда MSFI 9, а овај тренд је настављен и у првој половини 2024. године чиме је досегла ниво од чак 82,5%. Овако висока покривеност, уз низак ниво некавалитетних кредита, чини банке стабилнијим и отпорнијим на могуће тржишне турбуленције пружајући сигурност у суочавању с будућим изазовима у динамичном економском окружењу.

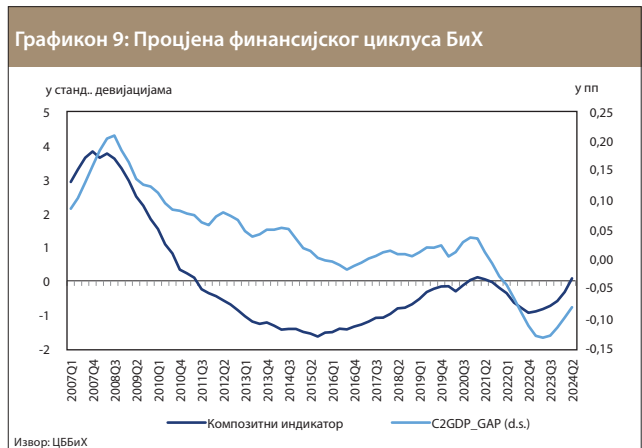

Уз смањење вриједности некавалитетних кредита, побољшању индикатора квалитета aktive доприноси и значајно интензивирање кредитне активности у току 2024. године (Графикон 8). На остварену кредитну активност позитивно су утицали раст потражње за кредитима и релативно ниске активне каматне стопе.

На годишњем нивоу, кредитни раст је износио 7,9% на крају првог полугодишта 2024. године, те се у трећем кварталу додатно убрзао и достигао ниво од 9,1%. Сектори предузећа и становништва забиљежили су годишњи раст кредита од по 9,1% на крају трећег квартала 2024. године. Кредитни раст у сектору становништва генерисан је прије свега растом потрошачких кредита те растом стамбених кредита, чија је годишња стопа раста у трећем кварталу 2024. године износила 8,0% и 14,3% респективно.

Јачање кредитне активности у приватном нефинансијском сектору резултовало је смањењем негативног јаза омјера кредита приватном сектору и БДП-а који у другом кварталу 2024. године износи -8% те поред смањења и даље указује на исподпросјечну кредитну активност (Графикон 9). Са друге стране композитни индикатор у рецентном периоду већ је у позитивном територију и износи 0,1 стандардну девијацију, што значи да се финансијски циклус на крају другог квартала 2024. године налази на разини благо изнад свог дугорочног тренда. Ако посматрамо доприносе сваке од коришћених варијабли у композитном индикатору, закључујемо да већина укључених индикатора кредитирања још увијек негативно доприносе композитном индикатору финансијског циклуса, с тим да се негативни доприноси у посљедњих неколико квартала значајно смањују. С друге стране, индикатори који укључују нето каматне приходе, некавалитетне кредите, индикаторе с тржишта рада, индикаторе са тржишта некретнина, те страном задуживање, позитивно доприносе композитном индикатору и указују да је финансијски циклус већ у узлазној фази.

Иако су притисци на повећање каматних стопа на бх. банкарском тржишту присутни од почетка подизања каматних стопа ЕЦБ-а, из приказа кретања каматних стопа у БиХ, евидентно је да је интензитет раста каматних стопа у БиХ у посматраном периоду био ограничен. Каматне стопе на новоодобрене кредите предузећима и становништву биљежиле су постепени, благи раст у току 2023. године који је настављен до краја трећег квартала 2024. године.

Просјечна пондерисана каматна стопа на новоодобрене кредите предузећима за првих девет мјесеци 2024. године износила је 4,3% и већа је за 21 базни поен у односу на просјечну каматну стопу у 2023. години. Када је ријеч о сектору становништва, просјечна пондерисана каматна стопа у првих девет мјесеци текуће године износила је 5,6% и већа је за 14 базних поена у односу на просјечну каматну стопу у 2023. години. Банке су до сада биле мање склоне значајнијем повећању каматних стопа (200 бп или више) и на постојеће кредите са варијабилном каматном стопом.

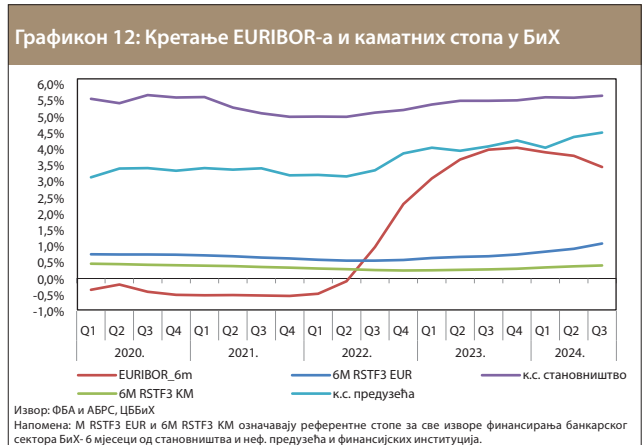
Тако је значајан раст каматне стопе утврђен у малом дијелу кредитног портфолија, који на крају првог полугодишта 2024. године чини мање од 6% укупних кредита.

Пасивне каматне стопе на нове депозите становништва и нефинансијских предузећа такође су наставиле биљежити благи раст у току 2024. године. Просјечна пондерисана каматна стопа на новоуговорене депозите становништва у првих девет мјесеци текуће године износила је 2,1% и већа је за 28 базних поена у односу на просјечну стопу у 2023. години. Посматрајући новоуговорене депозита по валутама закључујемо да је просјечна пондерисана каматна стопа на депозите становништву у КМ (1,76%) нижа у односу на просјечну пондерисану каматну стопу на депозите у ЕУР и са валутном клаузулом у

ЕУР (2,25%), а обе стопе биљежиле су готово једнак раст у првих девет мјесеци 2024. године. У сектору нефинансијских предузећа просјечна пондерисана стопа на новоуговорене депозите у посматраном периоду износила је 1,92% и биљежила је нешто значајнији раст од 71 базног поена у односу на просјечну стопу у 2023. години. На значајнији раст ове стопе утицала је просјечна пондерисана каматна стопа на депозити у ЕУР и са валутном клаузулом у ЕУР која је у посматраном периоду биљежила повећање од 80 базних поена и износила је 2,3%, док је просјечна пондерисана каматна стопа на депозите у КМ у истом периоду биљежила повећање од 40 базних поена и износила је 1,5%.

Кретање референтних стопа просјечног пондерисаног трошка финансирања банака у БиХ такође показује да у посматраном периоду није дошло до значајнијих промјена утрошковима финансирања банака, односно референтне стопе просјечног трошка финансирања банака у БиХ се и даље налазе на ниским нивоима (Графикон 12). Финансирање из извора у домаћој валути је све вријеме значајно јефтиније од извора у еуру, а у посљедњих шест квартала се уочава нешто динамичније повећање шестомјесечне референтне стопе за изворе у ЕУР валути у односу на изворе у КМ валути. У односу на крај 2023. године, на крају трећег квартала 2024. године шестомјесечна референтна стопа за изворе у ЕУР валути биљежи повећање од 34 базна поена, док повећање референтне стопе за изворе у КМ у посматраном периоду износи 10 базних поена. На динамичније повећање шестомјесечне референтне стопе за изворе у ЕУР у посматраном периоду дјелимично се одразило и финансирање инструментима са посебном намјеном које банке користе у сврху испуњавања минималног регулаторног захтјева за капиталом и прихватљивим обавезама банке (MREL)².

² Одлука о минималним захтјевима за капиталом и прихватљивим обавезама банке ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 26/18) и Одлука о минималним захтјевима за капиталом и прихватљивим обавезама банке ("Службене новине Републике Српске", бр. 19/23)

Банке су наставиле избјегавати каматно индуцирани кредитни ризик, одобравајући све више кредита уз фиксну каматну стопу. Тренд раста удјела кредита са фиксном каматном стопом се убрзао току 2024. године, тако да се у првих девет мјесеци текуће године чак 80% укупних новоодобрених кредита односило на кредите са фиксном каматном стопом. Према подацима ФБА и АБРС, удιο кредита са фиксном каматном стопом у укупном кредитном портфолију на крају другог квартала 2024. године износио је 83,4%, односно 78,0%. Иако је тренд раста удјела кредита са фиксном каматном стопом дао позитиван допринос смањењу каматно индуцираног кредитног ризика, пренаглашено учешће кредита са фиксном каматном стопом, уз раст трошкова финансирања банака и све већи јаз у рочности имовине и обавеза могло би да се негативно одрази на профитабилност банака. Ипак, узимајући у обзир податке агенција за банкарство о ефективним каматним стопама, које су примјетно више од номиналних каматних стопа, посебно у сектору становништва, може да се изведе закључак да су банке већ у одређеној мјери уградиле процјене раста трошкова финансирања у ефективну каматну стопу на кредите са фиксном каматном стопом.

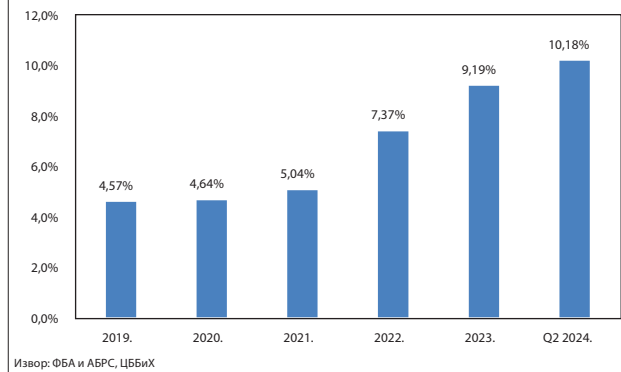
Графикон 13: Структура новоодобрених кредита према типу каматне стопе

Забилежено повећање удјела имовине са фиксном каматном стопом као и све веће разлике у рочности имовине и обавеза у банкарском сектору утицали су и на повећану изложеност каматном ризику у банкарској књизи у неколико претходних година, а исти тренд је настављен и у првој половини 2024. године. У складу са регулаторним прописима, да би оцијениле изложеност тржишном ризику уколико би дошло до пораста каматних стопа, банке примјењују сценариј паралелног пораста каматних стопа за 200 базних поена на позиције банкарске књиге које су осјетљиве на промјене каматних стопа. Примјена наведеног сценарија на крају другог квартала 2024. године довела би до смањења укупне економске вриједности позиција банкарске књиге и регулаторног капитала за 10,2%. Иако овакав раст сигнализује повећани ризик, и даље је испод супервизорског прага од 20%, чиме сектор остаје релативно отпоран у суочавању с потенцијалним економским изазовима који прате раст каматних стопа.

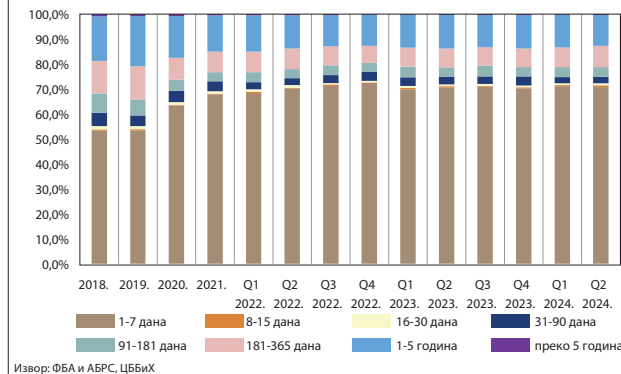
Ипак примјетне су значајне разлике по појединачним банкама у систему, па промјене у економској вриједности капитала у другом кварталу 2024. године досежу и стопу од преко 17% код неких банака.

Графикон 14: Стопа промјене економске вриједности позиција банкарске књиге и регулаторног капитала

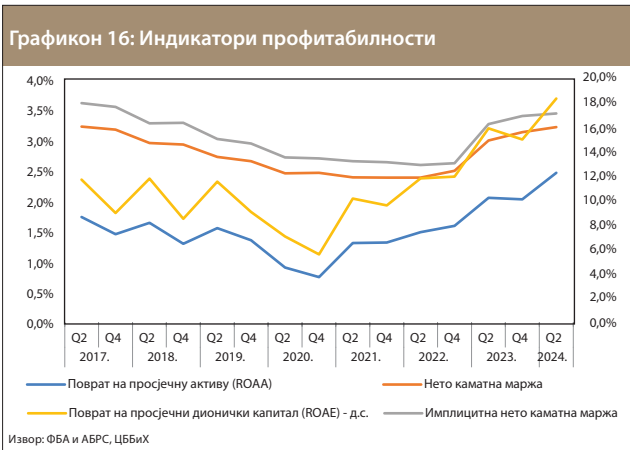

Структура извора финансирања банака у највећој мјери се заснива на депозитима домаћих резидентних сектора који чине чак 98% укупних депозита банкарског сектора и који су на крају другог квартала 2024. године износили 31,9 милијарди КМ. Континуирани раст депозита приватног нефинансијског сектора потврдио је њихову улогу као примарног извора финансирања банака. Укупни депозити свих сектора билежили су годишњи раст од 7,3%, чему у највећој мјери доприноси раст депозита нефинансијских приватних предузећа по стопи од 14,5%, те раст депозита становништва по стопи од 9,1%. Са друге стране, у посматраном периоду забиљежен је значајан пад депозита банака и сектора владе. Рочна структура депозита је и даље неповољна, те би с временом могла да представља ограничавајући фактор за дугорочно кредитирање. Удио депозита са роком доспијећа од 1 до 7 дана чини 70,8% укупних депозита. Са друге стране учешће дугорочних депозита са преосталом рочношћу дужом од 5 година на крају другог квартала 2024. износи 0,3% укупних депозита (Графикон 15).

Графикон 15: Структура укупних депозита по преосталој рочности

Банкарски сектор БиХ је и у првој половини 2024. године исказао значајан раст нето добити и остварио виши поврат на просјечну активу и просјечни капитал у поређењу са истим периодом претходне године. Нето добит банкарског сектора у првом полугодишту 2024. године износила је 362 милиона КМ и за 27,8% је већа у односу на исти период претходне године (Графикон 16).

Раст нето добити је остварен највећим дијелом захваљујући снажном порасту нето каматних прихода, услед наставка раста кредитне активности и раста каматних стопа на кредите предузећима. Иако је тренд раста профитабилности настављен у првом полугодишту 2024. године, примјетно је успоравање динамике раста остварене нето добити у поређењу са претходном годином, под утицајем слабијег интензитета раста нето каматних прихода уз истовремени раст некаматних расхода по основу раста трошкова плата запослених и осталих оперативних трошкова. Динамика нето каматне марже такође је успорила у првом полугодишту 2024. године (Графикон 16). Висина и одрживост тренутног нивоа профитабилности зависиће од неколико фактора, попут интензитета раста каматних стопа на орочене депозите и остале изворе финансирања, те потенцијалног погоршања квалитета активе у условима наглашених неизвјесности у макро економском окружењу.

У Табели 1 дат је преглед основних индикатора пословања банкарског сектора БиХ.

Табела 1: Одабрани индикатори из банкарског сектора БиХ

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q2 2024.
Укупна актива (мил. КМ)	30.282,0	32.969,3	33.471,5	35.905,1	37.429,4	39.569,6	40.587,5
Укупна актива (% БДП)	89,3	92,1	96,1	91,7	81,0	82,1	81,5
Укупни капитал (мил. КМ)	3.936,6	4.174,8	4.120,4	4.224,7	4.453,4	4.883,9	5.196,9
Адекватност капитала (%)	17,5	18,0	19,2	19,6	19,6	19,7	19,6
Укупни кредити (мил. КМ)	19.331,5	20.684,1	20.748,5	21.596,0	21.923,0	23.532,6	24.790,8
Неквалитетни кредити (%)	8,8	7,4	6,1	5,8	4,5	3,8	3,5
Укупни депозити (мил. КМ)	23.654,5	25.820,1	26.176,1	28.683,5	30.038,7	31.639,8	32.572,2
Однос кредита и депозита (%)	81,7	80,1	79,3	75,3	73,0	74,4	76,1
Нето профит (мил. КМ)	330,4	370,5	227,1	409,0	500,7	705,8	463,0
Број банака	23	23	23	22	22	21	21

Извор: ЦББиХ

2.1. ОСНОВНИ НАЛАЗИ СТРЕС ТЕСТА СОЛВЕНТНОСТИ БАНКАРСКОГ СЕКТОРА ЗА Q2 2024.

Тестирање отпорности на стрес на бази података са краја другог квартала 2024. године је потврдило да је банкарски сектор, уз постојећи ниво капитализованости, способан да апсорбује претпостављене шокове чак и јачег екстремног сценарија, слиједом чега се и током временског хоризонта тестирања до краја 2026. године капитализованост на нивоу сектора задржала значајно изнад регулаторног минимума од 12% као и заштитног слоја за очување капитала на прописаном нивоу од 14,5%. У тестирање на стрес укључени су и додатни капитални захтјеви из Стуба 2 који су за сваку појединачну банку утврђени у оквиру супервизорског прегледа и процјене појединачних банака (SREP).

Проведени тест отпорности на стрес има трогодишњи хоризонт (2024–2026. година), а ниво солвентности се разматра кроз три различита сценарија економских кретања, и то основног и два екстремна сценарија. Основни сценариј је базиран на очекиваним економским кретањима према службеним пројекцијама ЦББиХ из маја 2024. године, док су екстремни сценарији моделирани на начин да се широки спектар егзогених и ендегених варијабли инкорпорира у модел у форми хипотетских економских шокова, што се у коначници одражава на главне макро економске претпоставке.

Основна разлика између два хипотетска сценарија се огледа у интензитету претпостављене рецесије, гдје блажи екстремни сценариј претпоставља контракцију економске активности само у другој години тестирања, док се код екстремног сценарија 2, чији је циљ да утврди и најмање слабости у банкарском сектору, предвиђа рецесија током прве двије године тестирања. Надаље, лична потрошња је под утицајем инфлаторних притисака до краја пројекцијског хоризонта, што нарочито продубљује рецесију у екстремном сценарију 2 током 2025. године. Претпостављени пораст премије ризика земље је једнак у оба екстремна сценарија и доводи до значајнијег пораста домаћих каматних стопа на кредите становништву и предузећима у 2025. години. Раст каматних стопа ће утицати и на успоравање кредитне активности, нарочито у сектору предузећа, те оба екстремна сценарија претпостављају скромне стопе кредитног раста до краја временског хоризонта тестирања. Посљедично, у другој години тестирања се у оба сценарија очекује значајан пад цијена некретнина. Преглед кретања главних макро економских показатеља у основном и екстремним сценаријима приказан је у Табели 2.

Табела 2. Основне претпоставке у тестовима на стрес

	Основни сценарио			Екстремни сценарио 1			Екстремни сценарио 2		
	2024.	2025.	2026.	2024.	2025.	2026.	2024.	2025.	2026.
Реални раст БДП-а	2,6%	2,9%	3,3%	0,4%	-0,9%	0,9%	-0,2%	-3,8%	0,5%
Инфлација	2,6%	2,0%	1,7%	3,1%	4,3%	3,4%	3,2%	5,0%	3,8%
Кредитни раст - предузећа	4,6%	3,9%	3,2%	2,2%	1,4%	4,1%	1,4%	1,2%	4,2%
Кредитни раст - становништво	6,4%	4,9%	3,9%	5,7%	2,1%	2,2%	5,6%	1,7%	1,8%
Активне каматне стопе - предузећа	4,4%	4,5%	4,7%	4,7%	5,8%	6,8%	4,7%	5,9%	6,9%
Активне каматне стопе - становништво	5,7%	6,0%	6,3%	6,0%	7,1%	8,2%	6,0%	7,2%	8,4%
Раст цијена некретнина стамбене намјене	6,7%	2,7%	4,6%	4,5%	-9,2%	7,7%	4,5%	-8,4%	8,1%

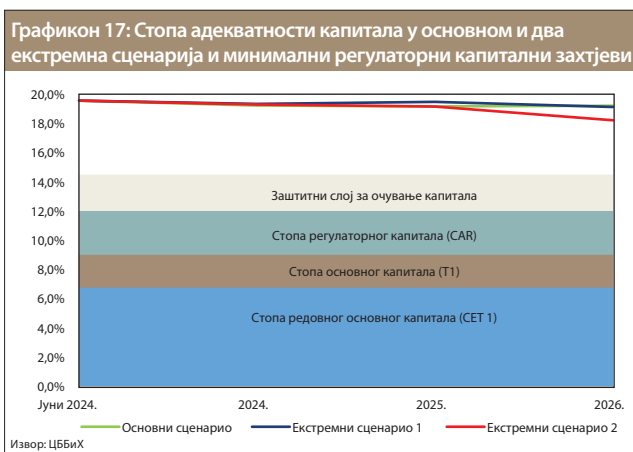
Извор: ЦББиХ

У основном сценарију очекује се наставак позитивних макро економских кретања, првенствено у погледу економског раста и инфлације.

Кључни ризици по економску активност у БиХ који су обликовали **два екстремна сценарија**, произлазе из геополитичких нестабилности у Украјини и на Блиском истоку, те њихових импликација на економију Европе па тако и БиХ. Додатни ризик по бх. економију произлази из потенцијалних екстремних догађаја узрокованих климатским промјенама.

Стопа адекватности капитала банкарског сектора на крају првог полугодишта 2024. године, као полазна основа у тестирању на стрес, износила је 19,6%, при чему су све банке у систему биљежиле јако високу капитализованост. У основном сценарију банкарски сектор задржава висок ниво капитализованости од 19,2% до краја временског хоризонта тестирања на стрес. Све банке би успјеле задржати ниво капитала знатно изнад регулаторног минимума од 12%, као и испунити додатне капиталне захтјеве из Стуба 2 утврђене у оквиру супервизорског прегледа

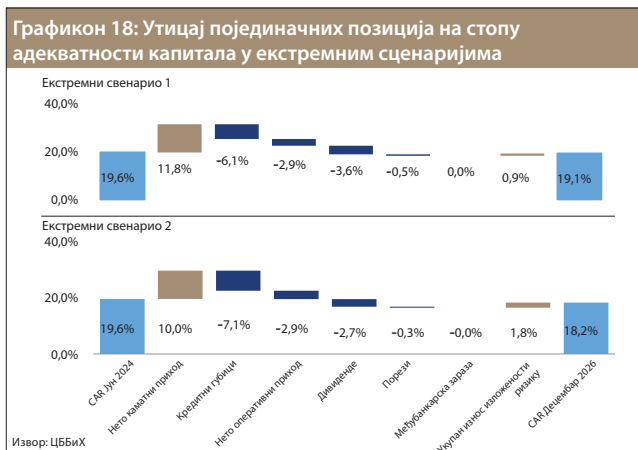
и процјене појединачних банака (SREP), те не би постојала потреба за докапитализацијом било које банке у сектору током временског хоризонта тестирања (Графикон 17). Такође, све банке у систему би успјеле задржати додатни заштитни слој за очување капитала³. У екстремном сценарију 1 стопа адекватности капитала на крају тестног периода износила би високих 19,1%. Резултати тестирања на стрес показују да је банкарски сектор изузетно отпоран на претпостављене шокове у поменутом сценарију, те да би само једна мања банка у систему са учешћем од 0,8% у укупној активи, у случају материјализације блажег екстремног сценарија, исказала потребу за докапитализацијом и то тек у трећој години пројцираног стресног периода. Уз поменућу банку, још двије мање банке у систему би при апсорпцији претпостављених шокова екстремног сценарија 1 исцрпили вишкове капитала, задирући у заштитни слој за очување капитала.

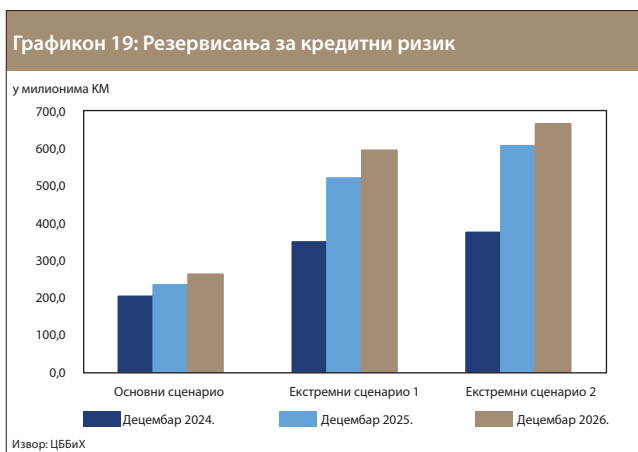
Уколико дође до материјализације шокова из екстремног сценарија 2, стопа адекватности капитала на нивоу система би се смањила на 18,2%, а додатне потребе за капиталом на крају трогодишњег тестног периода исказале би укупно четири банке у систему са учешћем од 6,35% у укупној активи, при чему три банке не би испуњавале минималне регулаторне капиталне захтјев на нивоу система од 12%, док једна банка не би била у могућности да испуни додатне капиталне захтјеве из Стуба 2 на крају треће године тестирања. Укупне докапитализацијске потребе на нивоу банкарског сектора до краја треће године тестирања би износиле 24,8 милиона КМ што представља свега 0,05% бруто домаћег производа из 2023. године. Поред наведених банака које су исказале потребу за докапитализацијом, још двије банке у овом неповољном макро економском сценарију би исцрпили акумулисане вишкове капитала, односно њихов заштитни слој за очување капитала био би нарушен.

³ Према важећим Одлукама о израчунавању капитала банке су обавезне да одржавају заштитни слој за очување капитала у облику редовног основног капитала у износу од 2,5% укупног износа изложености ризику. Заштитни слој капитала додаје се на стопу редовног основног капитала од 6,75% и не може да се користи за одржавање стопе основног и укупног капитала. Одржавање прописаног заштитног слоја капитала услов је за исплату дивиденди за банке.

Графикон 18 приказује допринос појединих позиција биланса стања и успјеха на промјену стопе адекватности капиталана системском нивоу, кумулативно, у екстремним сценаријима, у периоду од краја другог квартала 2024. до краја 2026. године. Пад капитализованости банкарског сектора у оба стресна сценарија, прије свега је резултат повећаних губитака по основу кредитног ризика. Укупни NPL ратио на нивоу система при материјализацији претпостављених шокова могао би порасти за 2,3% на крају 2026. године у блажем екстремном сценарију, односно за 2,8% у јачем екстремном сценарију.

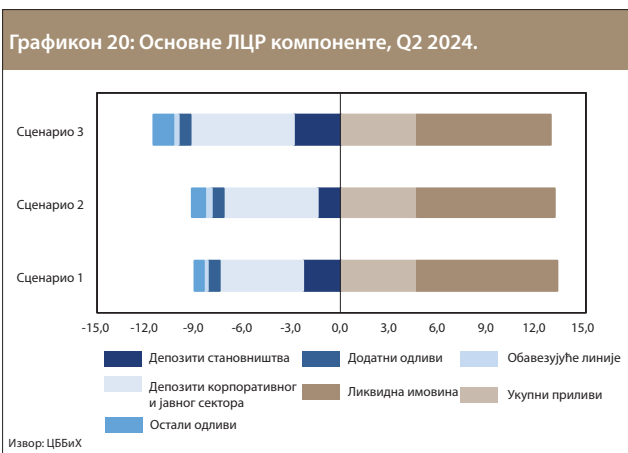
Губици по основу кредитног ризика произлазе управо из резервисања за ставке финансијске активе (Графикон 19), првенствено кредитног портфолија сектора предузећа и становништва и дају најзначајнији негативан допринос стопи адекватности капитала у условима стреса. Стопа адекватности капитала је такође под значајним утицајем кумулативних промјена нето каматних прихода и нето оперативних прихода. Управо нето каматни приходи дају највећи позитиван допринос стопи адекватности капитала од 11,8% у екстремном сценарију 1 и 10% у екстремном сценарију 2. С обзиром на то да је у стрес тесту постављена и претпоставка исплате дивиденди у сва три периода тестирања на стрес и у сва три сценарија банке које остварују добит исплаћују дивиденду, што даје негативан допринос коначној стопи адекватности капитала у банкарском сектору. Утицај међубанкарске зараде у систему на капитализованост банака, који је квантифициран у оба екстремна сценарија, за сада је занемарив (Графикон 18).

2.2 ОСНОВНИ НАЛАЗИ СТРЕС ТЕСТА ЛИКВИДНОСТИ БАНКАРСКОГ СЕКТОРА ЗА Q2 2024.

На основу резултата стрес теста ликвидности проведеног на темељу података за крај првог полугодишта 2024. године можемо да закључимо да је банкарски сектор у БиХ отпоран на шокове ликвидности и шокове на страни извора финансирања претпостављене у алтернативним сценаријима. Овакви налази првенствено су резултат добре полазне ликвидносне позиције банака и високе вриједности LCR коефицијента на крају првог полугодишта 2024. године на нивоу сектора знатно изнад регулаторног минимума.

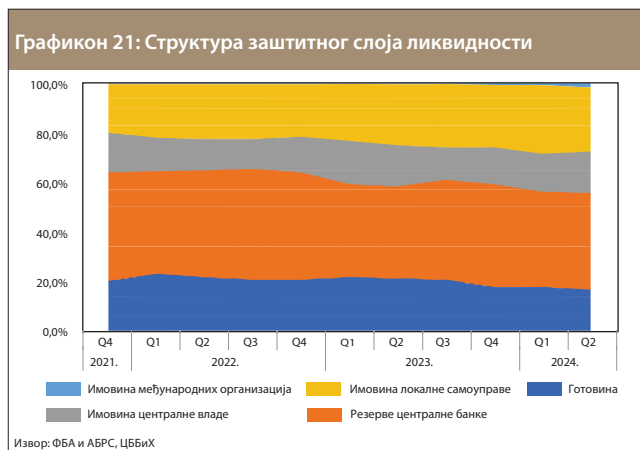
ЦББиХ на кварталној основи проводи топ-даун макро стрес тест ликвидности, базиран на приступу стандардизоване мјере коефицијента покрића ликвидности LCR (енгл. Liquidity Coverage Ratio).

Шокови у стрес тесту ликвидности премашују LCR параметре у смислу интензитета и калибрирани су коришћењем стручне процјене ЦББиХ у облику три алтернативна стресна сценарија. На Графикону 20 приказана је промјена основних компонентни LCR кроз три претпостављена сценарија, гдје је уочљиво да на промјену ликвидносне позиције утиче повећање ликвидносних одлива, с обзиром на претпоставку да ће се приливи задржати на истом нивоу у посматраном временском периоду шока од 30 дана. Први стресни сценариј претпоставља шок на страни сектора становништва (deposit run) и највише се одражава на повећање одлива депозита становништва. Други стресни сценариј представља хипотетску системску кризу ликвидности у земљи, у којој би већи интензитет стреса извора финансирања за банке долазио из корпоративног сектора, односно дошло би до значајнијег одлива депозита предузећа. Трећи, комбиновани стресни сценариј је екстремни сценариј који претпоставља комбинацију шокова из претходна два сценарија, с елементима идиосинкратичних шокова (велика повлачења депозита, већа од очекиваних повлачења одобренних

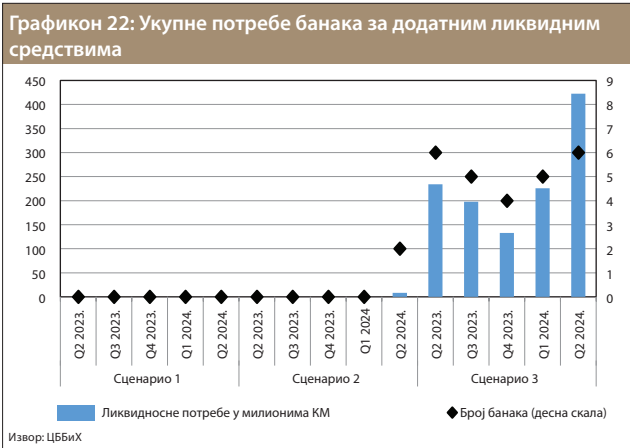
кредитних линија) и стреса на финансијском тржишту (велики пад вриједности свих вриједносних папира који се држе као ликвидна средства). Претпостављени шокови у овом сценарију су око два до три пута јачи од захтјева према LCR регулативи, с циљем да се идентификују и најмање слабости ликвидносних позиција банака.

Ако посматрамо структуру најзначајнијих извора ликвидне имовине расположиве за покриће нето ликвидносних одлива банкарског сектора виде се значајније промјене од почетка провођења тестова на стрес ликвидности. На Графикону 21 уочљиво је смањење удјела готовине од другог квартала 2023. са 20,6% на 16,6% на крају другог квартала 2024. године. Са друге стране у истом временском интервалу примјетан је пропорционално благи раст удјела средстава инвестираних у имовину локалне самоуправе, те имовину међународних институција. Средства на рачуну резерве централне банке и даље су најзначајнији извор заштитног слоја ликвидности, с удјелом од 38,8%.

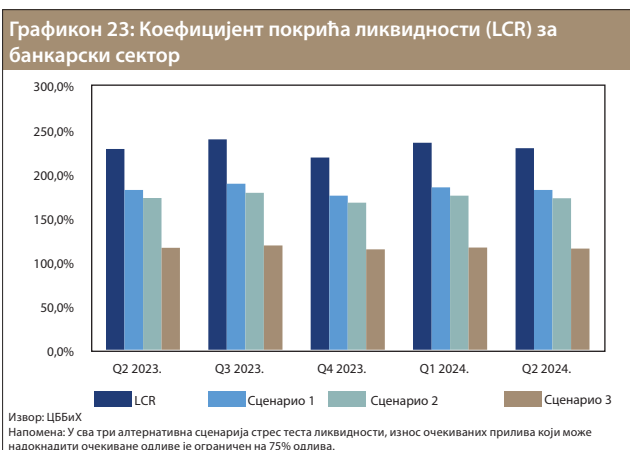

Резултати проведеног тестирања на стрес упућују на висок степен отпорности банака на поремећаје ликвидности и финансирања. У првом стресном сценарију који претпоставља значајан одлив депозита становништва, све банке у систему су у могућности да успјешно покрију претпостављене одливе те да задрже LCR коефицијент изнад регулаторног минимума. У Сценарију 2 двије банке исказују потребе за додатним ликвидним средствима усљед материјализације шокова који су израженији на страни корпоративног сектора, што упућује на то да се већински ослањају на мање стабилне изворе депозита из сектора предузећа (Графикон 22).

Према најснажнијем стресном сценарију шест банака из система не би апсорбовале стрес ликвидности у периоду од 30 дана без додатних ликвидних средстава. Имајући у виду да комбиновани сценариј представља изузетно јак екстремни сценариј, може да се сматра да је банкарски сектор у највећој мјери добро апсорбовао шокове претпостављене у овом сценарију.

Према су се поједине банке показале осјетљивим на претпостављене ликвидносне шокове, посебно у најјачем стресном сценарију, агрегирани резултати тестирања на стрес показују да је LCR за банкарски сектор у сваком од проведених кварталних тестова на стрес, остао знатно изнад регулаторног минимума (Графикон 23). Континуирана отпорност цјелокупног система на претпостављене шокове и у најстрожијем сценарију није изненађујућа, с обзиром на снажну ликвидносну позицију и високе оцјене индикатора ликвидности у бх. банкарском сектору.

3. РЕГУЛАТОРНИ ОКВИР

Агенције за банкарство су у току 2024. године јачале регулаторни оквир усвајањем нових подзаконских аката и сета привремених мјера у циљу очувања стабилности банкарског сектора. Крајем 2023. године ентитетске агенције за банкарство у БиХ донијеле су одлуке које се односе на утврђивање додатних капиталних захтјева и мјера за ограничавање структурних системских ризика⁴, те одлуке које се односе на утврђивање минималних захтјева за управљање каматним ризиком у банкарској књизи⁵. Прве од наведених одлука примјењују се од 30.06.2024. године, а донесене су у циљу очувања и јачања стабилности банкарског система, смањења прекомерне или подцијењене изложености, правременог управљања кредитним ризиком, повећавања отпорности банака, те у коначници ограничавања системских ризика у финансијском систему. Свака банка је дужна одржавати заштитни слој капитала за структурни системски ризик (енг. Systemic Risk Buffer – SyRB) у облику редовног основног капитала, уколико испуњава један или оба наведена услова: удио невалитетних кредита у укупним кредитима је већи од 5% и/или стопа очекиваних кредитних губитака за невалитетне кредите (стопа ECL за NPL) је мања од 65%, а стопа SyRB може износити 0%, 1% или 2% укупног износа изложености ризику банке. Агенције ће најмање једном годишње преиспитивати утврђене прагове и индикаторе за утврђивање SyRB, те уколико оцијене потребним, прописати и додатне индикаторе ради спречавања или смањења структурних системских ризика, као и већу стопу SyRB која може износити највише 3%. Такође, измјене у регулаторним прописима су направљене и по питању израчуна капиталних захтјева на ненамјенске и замјенске кредите физичких лица. Банке су тако у обавези примјењивати веће пондере ризика при израчуна капиталних захтјева на ненамјенске и замјенске кредите физичких лица, чији је преостали рок до доспијећа дужи од 5 година и на изложености или дио изложености потпуно осигураних стамбеном некретнином у којој власник станује или ће становати, односно коју изнајмљује или ће изнајмљивати, уколико је преостали рок доспијећа дужи од 20 година⁶.

Са фокусом на поуздан и ефикасан систем управљања каматним ризиком у банкарској књизи (енг. Interest Rate Risk in the Banking Book – IRRBB) агенције за банкарство новим одлукама које ће се примјењивати од 30.06.2025. године уводе минималне стандарде за успостављање система управљања каматним ризиком у банкарској књизи, мјерења ризика стандардизованим приступом и супервизорским тестом нетипичних вриједности, те утврђивањем интерних капиталних захтјева за каматни ризик у банкарској књизи и унутрашње контроле за управљање каматним ризиком.

Као одговор на недавну природну катастрофу која је задесила поједине општине у ФБиХ, FBA је донијела привремене одлуке са циљем ублажавања негативних економских посљедица и очувања стабилности банкарског, као и микро кредитног и лизинг сектора у ФБиХ, кроз одобравање олакшица клијентима банке који су директно или индиректно погођени негативним посљедицама ванредних околности, те посебним правилима за управљање кредитним ризиком, које банка примјењује у случају да одобри посебне мјере клијенту⁷.

У септембру 2024. године Агенција за банкарство Републике Српске (АБРС) је усвојила сет привремених мјера са циљем очувања стабилности банкарског сектора. Тако су донесене одлуке о привременим мјерама за одобравање олакшица физичким и правним лицима за измирење кредитних обавеза⁸, с циљем ублажавања негативних економских посљедица узрокованих отежаним условима пословања привредних друштава која су погођена тешком економском ситуацијом и којима је ограничено пословање. Усвојена је Одлука о привременој мјери очувања капитала банке⁹, у циљу јачања капиталне основе банака у условима економске нестабилности и повећања отпорности банака на финансијске

физичким лицима у систем управљања ризицима у банци ("Службени гласник Републике Српске", број 06/24), од 26.12.2023. и Одлука о утврђивању додатних капиталних захтјева и мјера за ограничавање системских ризика ("Службене новине Федерације БиХ", број 98/23), од 15.12.2023.

⁷ Одлука о посебним мјерама које банка примјењује у ванредним околностима – поплаве из октобра/листопада 2024.године ("Службене новине Федерације БиХ", број 79/24), од 08.10.2024. и Одлука о посебним мјерама које лизинг друштво и микрокредитна организација примјењује у ванредним околностима – поплаве из октобра/листопада 2024. године ("Службене новине Федерације БиХ", број 79/24), од 08.10.2024.

⁸ Одлука о привременим мјерама за одобравање олакшица физичким лицима за измирење кредитних обавеза "Службени гласник Републике Српске", број 84/24), од 25.09.2024. и Одлука о привременим мјерама за одобравање олакшица правним лицима за измирење кредитних обавеза ("Службени гласник Републике Српске", број 95/24), од 29.10.2024.

⁹ Одлука усвојена 25.09.2024., "Службени гласник Републике Српске", број 84/24.

⁴ Одлука о утврђивању додатних капиталних захтјева и мјера за ограничавање системских ризика ("Службене новине Федерације БиХ", број 98/23), од 15.12.2023.

Одлука о заштитном слоју капитала за системски ризик, ("Службени гласник Републике Српске", број 06/24), од 26.12.2024. и Одлука о стопи и начину одржавања заштитног слоја капитала за структурни системски ризик ("Службени гласник Републике Српске", број 45/24), од 21.05.2024.

⁵ Одлука о управљању каматним ризиком у банкарској књизи ("Службени гласник Републике Српске", број 06/24), од 26.12.2023. и Одлука о управљању каматним ризиком у банкарској књизи ("Службене новине Федерације БиХ", број 98/23), од 15.12.2023.

⁶ Одлука о допуни Одлуке о укључивању посебних услова за уговарање дугорочних ненамјенских и замјенских кредита

шокове, којом се уводи обавеза подношења захтјева од стране банке и давање сагласности од стране АБРС за исплату добити остварене у претходној пословној години. Трећа привремена мјера односи се на усвајање Одлуке о измјенама Одлуке о привременим мјерама за ограничавање изложености¹⁰, чији је циљ ублажавање ризика који проистичу из изложености према страним централним владама и централним банкама усљед поремећаја на глобалним финансијским тржиштима. АБРС је кроз праћење примјене и ефеката наведене одлуке препознала потребу за додатним ограничавањем улагања банака на глобалним финансијским тржиштима, како би банке у случају потенцијалних ризика, наставиле несметано и континуирано финансирати раст домаће привредне активности.

АБРС је у октобру 2024. усвојила сет подзаконских аката којим се уређује рад и омогућава лиценцирање друштава за издавање електронског новца, у складу са Законом о електронском новцу у РС. Овим подзаконским актима се додатно уређује домаће тржиште и уводе савремене финансијске услуге са међународног тржишта, тако што се дефинишу и прописују општи критеријуми у поступку издавања дозволе за обављање послова издавања електронског новца, пословање и регулаторни захтјеви које мора испуњавати друштво за издавање електронског новца у циљу осигурања стабилног и сигурног пословања, надзор над обављањем послова издавања електронског новца, те прецизиране обавезе редовног извјештавања и ванредних обавјештења о пословању субјеката надзора.

Управни одбор ЦББиХ је у септембру 2024. године усвојио Одлуку о измјенама Одлуке о утврђивању тарифнакнада за услуге које врши ЦББиХ. Циљ Одлуке је убрзати трансакције уз већу транспарентност и ефикасност платног промета, стандардизовати трошкове платних трансакција, омогућити лакше управљање трошковима и поједностављен обрачун накнада за платне трансакције имплицирајући побољшану квалитету услуга које комерцијалне банке нуде својим клијентима. Увођењем јединственог износа накнаде за обављање платних трансакција у жиро-клиринг систему и бруто поравнању у реалном времену (БПРВ), који је уједно и мањи од садашње просјечне вриједности износа накнада, комерцијалним банкама у БиХ се омогућава једнообразно поступање без обзира на временски интервал поравнања међубанкарских трансакција. Такође са намјером стимулисања депонената ЦББиХ на коришћење електронског банкарства, поменутом Одлуком мијења се и тарифа накнада за послове са депонентима у дијелу који се односи на коришћење електронског банкарства. Одлука се примјењује од 1. новембра 2024. године.

¹⁰ Одлука усвојена 25.09.2024., "Службени гласник Републике Српске", број 84/24.

